

УДК: 338.45:339.137339.5

Созанський Любомир Йосипович,
к.е.н., старший науковий співробітник
відділу розвитку виробничої сфери регіону та інвестицій,
ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М. І. Долишнього НАН України»

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ІНТЕГРАЛЬНОЇ ОЦІНКИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

У статті запропоновано методичний підхід до оцінки зовнішньоекономічної складової конкурентоспроможності промисловості. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю вдосконалення методичного інструментарію оцінки конкурентоспроможності промисловості в умовах ЗВТ між Україною та ЄС. Окрім методичного характеру, вивчення зовнішньоекономічної складової конкурентоспроможності промисловості пов'язано із необхідністю отримання об'єктивної оцінки експортних можливостей країни чи регіону. Мета статті – виклад та обґрунтування методичного підходу до інтегральної оцінки зовнішньоекономічної складової конкурентоспроможності промислового сектора економіки. Практична ціль дослідження – розробка і подання методичного інструментарію розрахунку видів конкуренції та визначення рівня конкурентоспроможності промисловості за товарними групами, підгрупами чи видами промислової діяльності. Філософія запропонованого підходу ґрунтується на елементах концепції теорій абсолютним переваг А. Сміта і порівняльних переваг Д. Рікардо. Методичні аспекти підходу розкрито за допомогою застосування інструментів економічного аналізу. Оцінювання конкурентоспроможності промислового сектора економіки запропоновано здійснювати у три етапи: формування інформаційної бази даних; аналіз динаміки і структури експорту та імпорту промисловості; комплексна оцінка зовнішньоекономічної складової конкурентоспроможності промисловості. Завданням I етапу є створення необхідної інформаційної бази даних для проведення оцінки експорту, імпорту та виробництва промислової продукції. На II-му етапі дослідження проводиться аналіз динаміки і структури експортно-імпортних операцій та здійснюються аналітичні підсумки. На III-му етапі дослідження здійснюється комплексна оцінка експортно-імпортних операцій і пропонується розрахунок коефіцієнтів покриття експорту імпортом товарів, частки експорту товарів у загальному їх виробництві, співвідношення «доданого продукту» до експорту товарів і залежності від імпорту товарів. Розрахунок показників здійснюється у розрізі країни, регіону, товарних груп, і визначається у грошових та натуральних одиницях. Очікується, що отримана аналітична інформація сприятиме прийняттю інвестиційних і управлінських рішень, формуванню виробничих та торговельних тактик і стратегій, а також розробці регіональної та національної інвестиційної політики.

Ключові слова: промисловість, експорт, імпорт, конкурентоспроможність, абсолютна перевага, розвиток.

ВСТУП

Зниження ставок увізного мита ЄС для України у 2014 році та Україною з 1 січня 2016 року стало початком формування конструктивного конкурентного середовища між українською економікою та економіками країн ЄС. Умови ЗВТ для вітчизняної економіки, перш за все, є можливостями розвитку потенційних конкурентних переваг (ресурсної, територіально-географічної, трудової, та ін.), але і стимулами для підвищення рівня ведення підприємництва, інновацій, різновидів ефективності, якості і контролю. Такі умови сприяють формуванню мети, завдань, стратегій та пріоритетів малого і середнього бізнесу на засадах законів ринкової економіки (вартості, попиту і пропозиції, обігу грошей, доданої вартості), економічного плюралізму, а також ціноутворення, характерного для ринку вільної (досконалої), а не монополістичної конкуренції. Потенційні перспективи і необхідні реформи та

стимули ЗВТ між Україною та ЄС несе і для української промисловості.

Постановка проблеми. Міжнародне конкурентне середовище і ділова активність суб'єктів промисловості на зовнішніх ринках у реаліях сучасного еволюційного етапу економічного буття часто стереотипно сприймається як апріорі економічна небезпека, втрата національних економічних позицій чи навіть цілих секторів економіки. При цьому сутність конкуренції розглядається як боротьба між виробниками продукції чи з урахуванням умов сьогодення, змагання між монополістичними групами за ніші ринку, квоти на обсяги реалізованої продукції та заощадження потенційних споживачів.

Конкуренція ж у цивілізаційних економічних умовах, чи за філософсько-гуманним підходом, це по-перше, змагання не між виробниками, а із суспільними викликами, споживчими потребами, ресурсними можливостями за якість, споживчу корисність та економічну і екологічну ефективність виробленої

продукції. По-друге, конструктивна конкуренція є засобом умовного поділу промисловців на сегменти за регіонами та країнами, відповідно до цінкових та якісних параметрів їх пропозиції до вимог попиту. Таке сприйняття конкуренції та конкурентоспроможності сприятиме розвитку промисловості регіонів та країни згідно з теорією абсолютним переваг А. Сміта і теорією порівняльних переваг Д. Рікардо, а також зменшенню впливу державного регулювання і монополістичних груп. Оскільки такий підхід сутнісно-філософського розуміння конкуренції є недостатньо популярним у колах вітчизняної, а інколи закордонної «бізнесової еліти», то і менше уваги приділено методичним аспектам оцінки зовнішньоекономічної складової конкурентоспроможності промисловості у згаданому контексті, чого вимагають обставини та умови сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретичні, методичні та практичні аспекти оцінки конкурентоспроможності окремих секторів економіки і, зокрема, промисловості в умовах глобалізації, інтернаціоналізації та міжнародної конкуренції досліджувались багатьма вітчизняними науковцями, серед яких В. М. Гець, А. І. Даниленко, О. С. Кузьмін, Т. О. Осташко, Л. І. Піддубна, Л. В. Шинкарук та інші. Так, методичні аспекти комплексної оцінки конкурентоспроможності галузей з позиції зовнішньоекономічної складової та інструментарій відповідного інтегрального оцінювання висвітлено у працях [1-3]. Широкий огляд сутнісних підходів до конкурентоспроможності у міжнародному аспекті проведено у працях [4], [9], [10]. Вагомий внесок у розвиток практичних та методичних аспектів конкурентоспроможності галузей економіки, у тому числі і промисловості, в умовах ЗВТ із визначенням можливих сценаріїв та прогнозів, оцінкою можливостей і застережень здійснено у [5-8]. Авторами цих досліджень приділено належну увагу аналітиці експортно-імпортних операцій у розрізі секторів економіки, здійснено прогнозування деяких операцій зовнішньоекономічної діяльності із врахуванням зміни ввізного мита ЄС та України, розглянуто можливі сценарії розвитку галузей економіки.

Мета статті (постановка завдання). Мета статті – виклад та обґрунтування методичного підходу до інтегральної оцінки зовнішньоекономічної складової конкурентоспроможності промислового сектора економіки.

Практична ціль дослідження – розробка і подання методичного інструментарію розрахунку видів конкуренції та визначення рівня конкурентоспроможності промисловості за товарними групами, підгрупами чи видами промислової діяльності. Очікується, що отримана інформація сприятиме прийняттю обґрунтованих інвестиційних і управлінських рішень, формуванню виробничих і торговельних тактик і стратегій, а також розробці засад регіональної та національної інвестиційної політики.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Зниження або скасування митних ставок, наближення технічних умов виробництва, системи стандартизації та вітчизняного законодавства до норм ЄС, а також скасування підтримки чи втручання держави у діяльність окремих секторів економіки створить підвалини для існування функціональної, видової і предметної конкуренції на ринку чистої конкуренції між українською та європейською промисловістю, яку необхідно оцінити. Мета методичного підходу до інтегральної оцінки зовнішньоекономічної складової конкурентоспроможності промисловості – розрахунок рівня конкурентних переваг промисловості. Звідси, завданням методичного підходу є:

- загальна оцінка тенденцій експортно-імпортних операцій як індикатора конкурентоспроможності промисловості в умовах ЗВТ;
- оцінка конкурентоспроможності промисловості за показниками зовнішньоекономічної діяльності.

Оцінювання конкурентоспроможності промислового сектора економіки відбувається у три етапи:

I етап – Формування інформаційної бази даних;

II етап – Аналіз динаміки і структури експорту та імпорту промисловості;

III етап – Комплексна оцінка зовнішньоекономічної складової конкурентоспроможності промисловості.

Завданням I етапу є створення необхідної інформаційної бази даних для проведення оцінки експорту, імпорту та виробництва промислової продукції за такими показниками:

1) експорт:

- загальний обсяг експорту з країни;
- обсяг експорту товарів;
- обсяг експорту за товарними групами;
- обсяг експорту за країнами-партнерами.

2) імпорт:

- загальний обсяг імпорту;
- обсяг імпорту товарів;
- обсяг імпорту за товарними групами;
- обсяг імпорту за країнами-партнерами.

3) виробництво промислової продукції:

- обсяг виробництва промислової продукції;
- обсяг виробництва промислової продукції за товарними групами;
- обсяг споживання промислової продукції;
- обсяг споживання промислової продукції за товарними групами.

Рекомендований період аналізу – 5-7 років (або кварталів чи місяців). Одиниці вимірювання тис. дол. США та натуральні величини.

На II-му етапі дослідження проводиться аналіз динаміки і структури експортно-імпортних операцій за показниками:

- темп приросту / зниження загального експорту з країни;
- темп приросту / зниження експорту промислових товарів;

- темп приросту / зниження експорту промислових товарів країни у розрізі товарної структури;

- темп приросту / зниження експорту товарів регіону чи окремого підприємства у розрізі товарної структури;

- темп приросту / зниження імпорту країни в цілому;

- темп приросту / зниження імпорту промислових товарів;

- темп приросту / зниження імпорту промислових товарів країни у розрізі товарної структури;

- темп приросту / зниження імпорту товарів у регіону чи окремого підприємства у розрізі товарної структури.

Структуру експортних й імпортних операцій можна охарактеризувати за показниками часток:

- експорту промислових товарів країни у загальному експорті;

- експорту країни за товарними групами і географією;

- експорту регіону чи підприємства за товарними групами;

- імпорту промислових товарів країни у загальному експорті;

- імпорту країни за товарними групами;

- імпорту регіону чи підприємства за товарними групами.

Результати аналізу значень розрахованих показників дозволяють зробити ряд важливих висновків щодо тенденцій розвитку експортно-імпортних операцій у промисловості та їх структури.

1. *Відповідність тенденцій експорту країни загалом і експорту промислових товарів.* Позитивною ознакою можна вважати наближену схожість значень цих показників. Це свідчатиме про те, що промислові товари мають однакові конкурентні переваги разом із такими складовими експорту країни як послуги і сировинні ресурси. Негативною ознакою, з позиції конкурентоспроможності промисловості, а отже і економіки країни, є суттєве перевищення темпу приросту експорту промисловості країни над експортом промислових товарів або ж суттєва розбіжність напрямів цих показників. У цьому випадку загальний експорт країни має тенденції до зростання за рахунок експорту сировини та послуг, що не має вагомого ефективного впливу на ключові макроекономічні показники країни чи регіону.

2. *Відповідність тенденцій експорту промисловості країни і регіону чи окремого підприємства.* Відповідність або деяке перевищення експорту регіону чи окремого підприємства від тенденцій експорту промисловості загалом по країні чи у середньому по регіонах. Детального вивчення потребує ситуація, коли значення темпу приросту / зниження експорту промисловості регіону чи окремого підприємства є суттєво нижчими від тенденцій експорту країни та регіону відповідно. Така ситуація може бути зумовлена особливостями промислової діяльності у певному регіоні чи на окремому підприємстві або ж спричинена чинниками

регіонального характеру.

3. *Відповідність тенденцій експорту країни і регіону чи окремого підприємства за товарними групами.* Наближено однакові тенденції або зростання значень темпу приросту експорту за товарними групами регіону чи окремого підприємства є ознакою високого рівня конкурентоспроможності промисловості. Суттєві ж відхилення тенденцій експорту товарів за товарними групами певного регіону від характерних для країни можуть пояснюватись географічними особливостями формування і розвитку промисловості, або територіальною наближеністю до кордонів.

4. *Диверсифікованість експорту промисловості країни за географією (контрагентами: СНД, ЄС, інші та у розрізі регіонів) за товарними групами.* Відносна пропорційність часток експорту промисловості за контрагентами та товарними групами є позитивною ознакою збалансованості розвитку зовнішньоекономічних відносин, а також раціонального підходу до використання промислового потенціалу. Як свідчить практика, такого стану в умовах сучасності досить складно досягнути. Тому при розгляді елементів структури експорту промисловості країни чи регіону доцільно звертати увагу на:

- відповідність вагомості часток окремих контрагентів зовнішньоекономічної діяльності економічним стратегіям країни чи регіону;

- відповідності вагомості структури експорту промисловості регіону за товарними групами промисловому потенціалу.

Низький рівень диверсифікованості експорту за товарними групами, а також за географічною сконцентрованістю з погляду економічної безпеки країни та оцінки розвитку зовнішньоекономічної діяльності країни чи регіону є негативною ознакою.

На III-му етапі дослідження здійснюється комплексна оцінка експортно-імпортних операцій і пропонується розрахунок таких показників:

1. *Коефіцієнт покриття експорту імпортом товарів (для країни, регіону, товарних груп).* Розраховується як співвідношення між вартістю експорту до імпорту і, таким чином, характеризує конкурентоспроможність промисловості країни на зовнішніх ринках. Якщо значення показника рівне або більше 1, то з погляду конкурентоспроможності товарів, можна вважати, що промисловість певної країни має конкурентні переваги над контрагентами. Однак характеризуючи значення коефіцієнта, потрібно враховувати, що його грошовий вираз відображає тільки вартісну складову експорту й імпорту, що вносить певну суб'єктивність оцінювання. Для прикладу, перевищення вартості експорту над імпортом є ознакою тільки вищої вартості, а не якості чи кількості. Країна може експортувати відносно невелику кількість товарів з високою вартістю, але при цьому купувати значно більшу кількість товарів з меншою вартістю, що не є ознакою високого рівня конкурентоспроможності чи розвитку промисловості.

Для уникнення згаданої суб'єктивності доцільним є розрахунок коефіцієнта за товарними групами окрім грошових, у натуральних одиницях. Це сприятиме характеристиці конкурентоспроможності

промисловості на зовнішніх ринках за виробничою складовою, що є більш об'єктивною оцінкою. Відношення експорту до імпорту за певною товарною групою чи товарною позицією у натуральних одиницях показує наявність абсолютних або відносних конкурентних переваг між контрагентами за кількісною ознакою.

2. *Коефіцієнт частки експорту товарів у загальному їх виробництві (для країни, регіону, товарних груп).* Розраховується як відношення експорту товарів країни чи регіону до обсягу виробництва. З погляду конкурентоспроможності на зовнішніх ринках, значення цього показника характеризує рівень конкурентоспроможності промисловості країни за ознакою масштабу виробництва. Чим вища частка експортних промислових товарів у обсязі вироблених у країні, тим вищий рівень конкурентоспроможності промисловості. Однак з погляду економічної безпеки високе значення цього показника може бути ознакою експортної залежності економіки країни чи регіону і окрім цього необхідно враховувати і те, що за окремими товарними групами експорт здійснюється за давальницькою сировиною. Коефіцієнт частки експорту товарів у загальному їх виробництві, крім країни чи регіону загалом, пропонуємо розраховувати також і за товарними групами. Оптимальне значення коефіцієнта з погляду економічної безпеки і конкурентоспроможності може становити 0,5. Як і коефіцієнт покриття експорту імпортом, коефіцієнт частки експорту товарів у загальному їх виробництві за товарною структурою пропонуємо розраховувати у грошових і натуральних одиницях.

3. *Коефіцієнт співвідношення «доданого продукту» до експорту товарів (для країни, регіону і за товарними групами).* Під «доданим продуктом» розуміється різниця між виробництвом і споживанням товарів. Коефіцієнт розраховується як співвідношення «доданого продукту» до експорту товарів. Його пропонується застосовувати при оцінці зовнішньоекономічної складової конкурентоспроможності промисловості з метою усунення суб'єктивності стосовно економічної безпеки, що може виникати у трактуванні значення коефіцієнта частки експорту товарів у загальному їх виробництві.

Економічно раціональним вважається позиція, за якої експорт товарів виникає тоді, коли: по-перше, у повній мірі забезпечуються потреби внутрішнього ринку і, по-друге, присутні конкурентні переваги ціни, якості чи технічних умов виробництва певного товару одного контрагента над іншим. У протилежному випадку має місце використання найманих працівників і, можливо, сировинних ресурсів певної країни.

Низьке (до 0,5) значення коефіцієнта співвідношення «доданого продукту» до експорту товарів можна розцінювати як ознаку неефективного розвитку та низького рівня конкурентоспроможності промисловості. Здебільшого такі ситуації характерні для товарних груп, за якими виробництво товарів у

країні здійснюється на умовах давальницької сировини і виробничих потужностей. Доцільним є розрахунок коефіцієнта співвідношення «доданого продукту» до експорту товарів як для країни чи регіону, так і для товарних груп. Значення коефіцієнта у натуральних величинах за товарними групами є особливо актуальним у процесі визначення абсолютних і порівняльних конкурентних переваг.

4. *Коефіцієнт залежності від імпорту товарів (для країни, регіону і за товарними групами).* Коефіцієнт розраховується як співвідношення імпорту товарів до споживання у певній країні, регіоні чи за товарними групами. Значення коефіцієнта показує рівень залежності країни чи регіону у імпорті товарів чи окремих товарних позиціях (якщо коефіцієнт розраховується за товарними групами).

Для формування комплексної оцінки, ґрунтуючись на чотирьох вище названих показниках, можна розраховувати середньоарифметичне значення інтегрального показника зовнішньоекономічної складової конкурентоспроможності для країни або регіону та за товарними групами. При цьому необхідно враховувати, що перші три коефіцієнти (коефіцієнт покриття експорту імпортом товарів, коефіцієнт частки експорту товарів у загальному їх виробництві, коефіцієнт співвідношення «доданого продукту» до експорту товарів) є стимуляторами, а коефіцієнт залежності від імпорту товарів – дестимулятор. Відтак для уникнення впливу показника дестимулятора, при розрахунку інтегрального індексу пропонується застосовувати обернену до згаданого коефіцієнта величину.

Показники, визначені на другому і третьому етапах оцінювання, доцільно розраховувати для різних контрагентів. До прикладу, для України, ЄС, СНД, інших країн. Отримана аналітична інформація сприятиме виявленню фактичних абсолютних чи порівняльних переваг.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Підсумовуючими результатами проведеного дослідження є такі концепційні та методичні моменти. Конкурентне середовище промислової діяльності в умовах ЗВТ сприяє визначенню абсолютних і порівняльних конкурентних переваг. У процесі оцінювання конкурентоспроможності промислового сектора економіки запропоновано акцентувати увагу на системному формуванні інформаційної бази даних, аналізі динаміки і структури та коефіцієнтному аналізі експорту та імпорту промислової діяльності. Результати аналізу пояснюються аналітичними підсумками за якими здійснюється оцінка зовнішньоекономічної складової конкурентоспроможності промисловості. Вище описаний методичний підхід матиме подальше практичне застосування у наукових працях, спрямованих на розробку напрямів підвищення конкурентоспроможності промислової діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шевченко М. М. Методи оцінки конкурентоспроможності галузей промисловості в умовах інтернаціоналізації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.07.01 «Економіка промисловості» / М. М. Шевченко. – Харків, 2006. – 16 с.
2. Піддубна Л. І. Міжнародна конкурентоспроможність підприємства: теорія та механізм забезпечення: Монографія. / Л. І. Піддубна – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2011. – 400 с.
3. Кузьмін О. Є. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства (організації): [навч. посібник] / О. Є. Кузьмін, Н. І. Горбаль. – Львів: Вид-во Національного університету «Львівська політехніка», 2004. – 188 с.
4. Борисова Т. М. Конкурентоспроможність галузі: детермінанти формування та сучасні методи оцінювання / Т. М. Борисова // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 6. – Т. 1. – С. 54-60.
5. Інтеграційні можливості України: перспективи та наслідки: наукова доповідь / за ред. академіка НАН України В. М. Гейця, чл.-кор. НАН України Л. В. Шинкарук; НАН України, Ін-т екон. та прогнозув. НАН України. – К., 2014. – 92 с.
6. Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: рекомендації на основі досвіду країн Східної Європи: наукова доповідь / за ред. акад. НАН України В. М. Гейця, чл.-кор. НАН України А. І. Даниленка, чл.-кор. НААН України, д-ра екон. наук Т. О. Осташко; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». – К., 2015. – 104 с.
7. Оцінка впливу Угоди про асоціацію ЗВТ між Україною та ЄС на економіку України: наукова доповідь / за ред. акад. НАН України В. М. Гейця, чл.-кор. НААН України, д-ра екон. наук Т. О. Осташко, чл.-кор. НАН України, д-ра екон. наук Шинкарук Л. В.; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». – К., 2014. – 102 с.
8. Вплив створення зони вільної торгівлі з ЄС на економіку України: [Електронний ресурс] / К. Аврамченко, В. Філіпчук, О. Жолудь, В. Мазярчук // Міжнародний центр перспективних досліджень. – К.; 2013. – 197 с. – Режим доступу до джерела: www.icps.com.ua/assets/uploads/files/analytical_research.pdf.
9. Салькова І. Ю. Теоретичні основи оцінки конкурентоспроможності підприємств АПК / І. Ю. Салькова // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: збірник наукових праць / ред. кол.: І. Д. Пасічник, О. І. Дем'янух. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2013. – Випуск 24. – С. 54-57.
10. Стратегія конкуренції: методика аналізу галузей і діяльності конкурентів / М. Е. Портер; пер. А. Олійник, Р. Скільський. – К.: Основи, 1997. – 390 с.
11. Державна служба статистики України: статистична інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Созанский Любомир Иосифович

МЕТОДИЧЕСКИЙ ПОДХОД К ИНТЕГРАЛЬНОЙ ОЦЕНКЕ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ СОСТАВЛЯЮЩЕЙ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРОМЫШЛЕННОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ

В статье предложен методический подход к оценке внешнеэкономической составляющей конкурентоспособности промышленности. Актуальность исследования обусловлена необходимостью совершенствования методического инструментария оценки конкурентоспособности промышленности в условиях ЗСТ между Украиной и ЕС. Кроме методического характера, изучение внешнеэкономической составляющей конкурентоспособности промышленности связано с необходимостью получения объективной оценки экспортных возможностей страны или региона. Цель статьи - изложение и обоснование методического подхода к интегральной оценке внешнеэкономической составляющей конкурентоспособности промышленного сектора экономики. Практическая цель исследования - разработка и представление методического инструментария расчета видов конкуренции и определение уровня конкурентоспособности промышленности по товарным группам, подгруппам или видам промышленной деятельности. Философия предложенного подхода основывается на элементах концепции теорий абсолютных преимуществ А. Смита и сравнительных преимуществ Д. Рикардо. Методические аспекты подхода раскрыты с помощью применения инструментов экономического анализа. Оценка конкурентоспособности промышленного сектора экономики предложено осуществлять в три этапа: формирование информационной базы данных; анализ динамики и структуры экспорта и импорта промышленности; комплексная оценка внешнеэкономической составляющей конкурентоспособности промышленности. Задачей I этапа является создание необходимой информационной базы данных для проведения оценки экспорта, импорта и производства промышленной продукции. На II-м этапе исследования проводится анализ динамики и структуры экспортно-импортных операций и осуществляются аналитические итоги. На III-м этапе исследования осуществляется комплексная оценка экспортно-импортных операций и предлагается расчет коэффициентов покрытия экспорта импортом товаров, доли экспорта товаров в общем их производстве, соотношение «прибавочного продукта» к экспорту товаров и зависимости от импорта товаров. Расчет показателей осуществляется для страны в целом, региона, по товарным группам и определяется в денежных и натуральных единицах. Ожидается, что полученная аналитическая информация будет способствовать принятию инвестиционных и управленческих решений, формированию производственных

и торговых тактик и стратегий, а также разработке региональной и национальной инвестиционной политики.

Ключевые слова: промышленность, экспорт, импорт, конкурентоспособность, абсолютное преимущество.

Sozansky Lubomyr J.

THE METHODOLOGICAL APPROACH TO THE INTEGRATED ASSESSMENT OF FOREIGN COMPONENT OF THE COMPETITIVENESS OF THE INDUSTRIAL SECTOR

The methodical approach to evaluating foreign economic component of industrial competitiveness has been suggested in the article. Relevance of the study is due to the need of improving methodological tools assess the competitiveness of industry in terms of FTA between Ukraine and the EU. In addition to methodological character, learning of foreign component of industrial competitiveness is due to the need to obtain an objective assessment of export opportunities of the country or region. The purpose of the article is presentation and justification of the methodological approach to integrated assessment of foreign component of the competitiveness of the industrial sector. The practical aim of the research is development and presentation of methodological tools for calculating species competition and determining the level of competitiveness of the industry by commodity groups, subgroups, or industrial activities. The philosophy of the proposed approach is based on the elements of the concept of absolute advantages theories of Adam Smith and David Ricardo comparative advantage. Methodological aspects disclosed approach through the use of tools of economic analysis. It has been suggested to carry out evaluation of competitiveness of the industrial sector in three stages: formation of an information database; analysis of the dynamics and structure of export and import industry; comprehensive assessment of foreign component of industrial competitiveness. Phase I is to create the necessary data base to assess the export, import and industrial production. On the first stage of the study the dynamics and structure of export-import operations is analyzed and analytical results are made. On the second stage of the study a comprehensive assessment of export-import operations is carried out and calculation of the coverage ratio of export import of goods are made. In the III-rd stage of the study a comprehensive assessment of export-import operations is carried out and payment of export import coverage ratio of the goods, the share of exports in the total production, the ratio of "surplus product" for export commodities and dependence on imported goods are offered. Calculation of indicators is carried out in the context of a country, region, product groups and is defined in monetary and physical units. It is expected that the obtained analytical information is expected to facilitate the adoption of investment and management decisions, formation of manufacturing and trading tactics and strategies, as well as the development of regional and national investment policy.

Keywords: industry, exports, imports, competitiveness, absolute advantage.

Одержано 01.03.2016 р.